

ΚΟΣΜΗΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ
THE DECORATIVE
ARTS COLLECTION
OF THE DODECANESE

ΡΟΔΟΣ / RHODES

Η Κοσμητική Συλλογή ιδρύθηκε το 1966 από την Αρχαιολογική Υπηρεσία Δωδεκανήσου. Η πλειονότητα των αντικειμένων που αποτέλεσαν τον πυρήνα της Συλλογής είχε συγκεντρωθεί στα χρόνια της ιταλοκρατίας από τη λαογράφο Marica Montessanto. Η πρώτη έκθεση των αντικειμένων αυτών είχε γίνει από τους Ιταλούς στο Εθνογραφικό Μουσείο Δωδεκανήσου, που στεγαζόταν στο τουρκικό αρχοντικό Villaragut της οδού Ιπποτών.

Μετά την ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου (1948), τα αντικείμενα της Συλλογής που είχαν ελληνική προέλευση διαχωρίστηκαν από τα υπόλοιπα και το 1964 ξεκίνησε η διαδικασία επανέκθεσής τους στο ιπποτικό κτήριο της Οπλοθήκης, στην πλατεία Αργυροκάστρου. Παράλληλα, η Συλλογή εμπλουτίστηκε με νέα αποκτήματα, όπως ξυλόγλυπτα αντικείμενα από τη Σύμη, λινδιακά πιάτα και δύο σπερβέρια, καθώς και με ενδυμασίες προερχόμενες από τον δωδεκανησιακό αλλά και τον υπόλοιπο ελλαδικό χώρο. Κατά τη διαδικασία επανέκθεσης των αντικειμένων της Συλλογής (1964-1966) δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην προβολή των εκθεμάτων πάνω στις λευκές επιφάνειες του εσωτερικού του κτηρίου. Κύρια επιδίωξη των διοργανωτών ήταν η παρουσίαση των αντικειμένων σε χαρούμενους χρωματικούς συνδυασμούς και η δημιουργία μιας ατμόσφαιρας ανάλογης με εκείνη που επικρατούσε στο εσωτερικό των σπιτιών της Δωδεκανήσου στα χρόνια της τουρκοκρατίας (1522-1912). Για τον λόγο αυτό η έκθεση των αντικειμένων δεν ακολούθησε τον αυστηρό διαχωρισμό τους σε κατηγορίες και είδη. Αντίθετα, καταβλήθηκε σημαντική προσπάθεια για τη συνολική παρουσίασή τους κάτω από το γνώρισμα της λαϊκής κοσμητικής ενότητας.

Στη σημερινή της μορφή η Κοσμητική Συλλογή περιλαμβάνει αντικείμενα που προέρχονται τόσο από την Εθνογραφική Συλλογή των Ιταλών και το Λαογραφικό Αρχείο Δωδεκανήσου όσο και από δωρεές, ανασκαφές και κατασχέσεις της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας Δωδεκανήσου. Η Συλλογή, χωρίς να επιδιώκει

την αναπαράσταση της ζωής των Δωδεκανησίων στα χρόνια της τουρκοκρατίας, αποτελεί σημαντική έκφραση της καλαισθησίας των κατοίκων των νησιών κατά τους νεότερους χρόνους.

Το σύνολο των αντικειμένων της Συλλογής καλύπτει ένα ευρύ φάσμα των δραστηριοτήτων των Δωδεκανησίων από τον 16ο έως τις αρχές του 20ού αιώνα. Κεντήματα, ξυλόγλυπτα, αντικείμενα μεταλλοτεχνίας και κεραμικής αποτελούν συνοπτικά το σύνολο των εκθεμάτων της.

Τα κεραμικά αντικείμενα που εκτίθενται στους χώρους της παρουσιάζουν σημαντική ποικιλία ως προς την προέλευσή τους. Ανάμεσά τους συναντάμε δείγματα της κεραμικής του Ιζνικ (Νίκιας) του 16ου-18ου αι., γνωστής παλαιότερα με την ονομασία ροδιακή κεραμική, πιάτα από αρμενικά εργαστήρια της Κιουτάχειας, στάμνες με πλαστικό ανθρωπόμορφο ή τερατόμορφο διάκοσμο, τύπου Τσανάκ-Καλέ, δείγματα ντόπιας κεραμικής από χωριά της Ρόδου (κυρίως από τα χωριά Κοσκινού και Αρχάγγελο) και κεραμικά ευρωπαϊκής προέλευσης μεταξύ 18ου έως και 20ού αιώνα.

Αξιόλογο τμήμα της Συλλογής καταλαμβάνουν τα ξυλόγλυπτα αντικείμενα, που αντιπροσωπεύουν τη διακόσμηση των σπιτιών της Δωδεκανήσου. Πρόκειται για κασέλες με ξυλόγλυπτο και γραπτό διάκοσμο, ζωγραφιστούς κοσμήτες «αμπταράων» του 18ου αιώνα από την Πάτμο, δείγματα λαϊκής νεοκλασικής τεχντροπίας από τη Σύμη, όπως μουσάντρα, ξυλόγλυπτα ερμάρια, καθρέφτες, ράφι και εικονοστάσι του 19ου αιώνα, σουφράς από το χωριό Κοσκινού της Ρόδου, κούνια με ξυλόγλυπτο διάκοσμο, αργαλειός και ανέμη.

Το σύνολο των αντικειμένων της Συλλογής, κεντήματα, ξυλόγλυπτα, αντικείμενα μεταλλοτεχνίας και κεραμικής, από τα μέσα του 16ου έως τα μέσα του 20ού αιώνα, καταδεικνύει τις σχέσεις και τις δραστηριότητες των Δωδεκανησίων με τον αιγιακό, τον ελληνικό, αλλά και τον ευρύτερο χώρο της Μεσογείου.

The Decorative Arts Collection was founded in 1966 by the Archaeological Service of the Dodecanese. The majority of the objects that formed the nucleus of the Collection were assembled at the time of the Italian occupation of the islands by the ethnographer Marica Montessanto. They were originally put on display by the Italians in the Ethnographic Museum of the Dodecanese, which was then housed in the Villaragut Ottoman mansion in Ippoton Street.

After the annexation of the Dodecanese by Greece in 1948, the objects of Greek provenance in the Collection were separated from the rest and, in 1964, they were put on display again, in the Hospitaller Armoury building in Argyrokastrou Square. At the same time, the Collection was enriched by new acquisitions, such as wood-carved items from Symi, Lindian plates and two *sperveria* (embroidered bed canopies), and also with folk costumes from the Dodecanese and elsewhere in Greece. In the new display (1964-1966) every effort was made to set the exhibits against the white interior surfaces of the building. The main objective of the organisers was to present the artefacts in cheerful colour combinations and to create an atmosphere similar to that found in the interior of houses in the Dodecanese at the time of the Ottoman occupation (1522-1912). Accordingly, the order in which the objects were displayed did not follow a strict classification by category or style. On the contrary, an attempt was made to group them according to popular decorative schemes.

In its present form, the Decorative Arts Collection contains objects drawn both from the Ethnographic Collection of the Italians and the Folk Arts Archive of the Dodecanese, and from donations, excavations and confiscations by the Archaeological Service of the Dodecanese. Though it does not attempt to recreate the life of the inhabitants of the Dodecanese during the

Ottoman period, the Collection is an important expression of the taste of the islanders in recent times.

The objects in the Collection cover a wide spectrum of activities in the Dodecanese from the 16th to the early 20th century. Embroideries, wood-carvings, metal artefacts and pottery form the content of the exhibition.

The ceramic objects on display in the rooms of the Collection come from a wide variety of places. Amongst them are to be found examples of Iznik (Nikaia) pottery dating from the 16th-18th century, which was earlier known as Rhodian pottery; plates from Armenian workshops at Kütahya; Canakkale pitchers with relief decoration of human figures or monsters; examples of local pottery from the villages of Rhodes (mainly from Koskinou and Arçhagge-los); and pottery of European origins dating from the 18th and 20th century.

A notable part of the Collection consists of wood-carved objects, representative of the decoration of homes in the Dodecanese: chests with wood-carved and painted decoration, 18th-century painted friezes from Patmos, examples of popular neoclassical art from Symi, wood carved panels, a mirror, a shelf and a 18th-century icon-stand, a sofa from the village of Koskinou on Rhodes, a cradle with wood-carved decoration, a loom, and a spinning-wheel.

Whether embroidery, wood-carvings, metal objects or pottery, the Collection's artefacts, illustrate the connections within the Dodecanese region, the contacts with the coasts of Asia Minor, Cyprus, the northern Aegean islands as well as the linking posts within the broader Mediterranean basin between the 16th and the early 20th century.

ΚΟΣΜΗΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

THE DECORATIVE
ARTS COLLECTION
OF THE DODECANESE

ΡΟΔΟΣ / RHODES

i T: 22413 65200

ΚΕΙΜΕΝΑ: ΠΙΣΤΑ ΨΑΡΡΗ
ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΤΑΠ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ

TEXT: GIOTA PSARRI
GENERAL SUPERVISION: ARF, PUBLICATIONS
DEPARTMENT

ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
MONUMENTS AND MUSEUMS OF GREECE
e-Ticketing system

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
HELLENIC REPUBLIC
Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού
Ministry of Culture and Sports

Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων
Archaeological Resources Fund

www.tap.gr